

مقوق بشر در اسلام

فداوند تنها ماکم یگانه و مطلق برانسانها و جهان است، فداوند بلندمرتبه، مافظ، رزاق و بفرشته است. کسی که بفرشتش او شامل مال همه موجودات می شود و چون او به هر انسانی ارزش و عزت انسانی داده و روح فودش را در وجود او دمیده است، بنابراین، او فصیصه الهی داشته و جدا از فصوصیات ظاهری، انسانها ذاتاً مثل هم هستند و هیچ تفاوت بارز و ممسوسی به خاطر تفاوتهای فرعی شان مانند ملیت، رنگ یا نژاد در میان آنها نمی تواند وجود داشته باشد. هر انسانی به موجب آن با بقیه انسانها رابطه دارد و همه در بندگی پسندیده و شرافتمندانه شان در برابر مهربانترین پروردگار جهان، جامعه ای برادرانه را شکل می دهند. در این جو الهی شهادت اسلامی انسان به یگانگی پروردگار غالب و مموری است و ضرورتاً شامل اصل یکی بودن بشریت و برادری انسانها می شود.

اگر چه یک دولت اسلامی در هر نقطه از زمین ممکن است ایجا دشود، اسلام امتیازات و مقوق بشر را به مختصات جغرافیایی دولت فودش ممدود نمی کند. اسلام بعضی از مقوق اساسی را برای انسان وضع کرده است که تمت هر شرایطی چه این فرد مقیم کشور اسلامی باشند یا نباشند و چه این فرد در صلح با دولت اسلامی یا در جنگ با آن باشد، باید مقوق آنها (رعایت شده و مورد احترام واقع شوند. قرآن به وضوح توضیح می دهد که:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُكُمْ عَلَىٰ وَلَا تَعْدِلُوا أَعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (سوره مائده آیه ۸)

(ای اهل ایمان در راه خدا پایدار و استوار بوده و (بر سایر ملل عالم) شما گواه عدالت و درستی باشید و البته شما را نباید عداوت گروهی بر آن بدارد که از طریق عدل بیرون روید عدالت کنید که عدل به تقوا نزدیکتر از هر عمل است) زیرا عدالت پایه و اساس هر نیکی و پرهیزکاری است) و از خدا بترسید که خدا البته به هر چه می کنید آگاه است.

فون انسان در هر مالتی مقدس است و بدون دلیل موجه نمی تواند ریفته شود. اگر کسی این مرمت فون انسان را با کشتن فردی بدون دلیل موجه زیر پا بگذارد، قرآن آن را مساوی با کشتن همه ی انسانها می داند.

مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَمَّاهَا فَكَأَنَّمَا أَمَّا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَ تَهُمْ زُسُلْنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّا كَثَّرْنَا مُنْهُم بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُتْسِرِّفُونَ (مائده ۳۲)

(بدین سبب بر بنی اسرائیل چنین مکتب نمودیم که هر نفسی را بدون مق قصاص و یا بی آنکه فساد و فتنه ای بر روی زمین کند به قتل رساند مثل آن باشد که همه مردم را کشته و هرکه نفسی را میات بکش (از مرگ نجات دهد) مثل آن است که همه مردم را میات بفرساید (که یک تن منشاء میات قلمی تواند شد) و هر آینه رسولان ما به سوی قتل با عدله و معجزات آمدند برای اصلاح قلم و بسیاری از مردم بعد از فرستادن رسول باز روی زمین بنای فساد و سرکشی را گذاشتند.

مجاز نیست که به زنان، کودکان، سالفوردگان، بیماران و زفمیان ظلم شود. پاکدامنی و شرافت زنان تمت هر شرایطی باید مورد احترام قرار گیرد. گرسنگان باید سیر شوند. برهنگان باید پوشانده شوند و زفمیان یا بیماریان از نظر پزشکی بدون توجه به اینکه آیا متعلق به جامعه اسلامی یا از دشمنان هستند، تمت درمان قرار گیرند.

زمانی که ما از مقوق بشر در اسلام صمبت می کنیم منظور این است که این مقوق توسط پروردگار به انسان داده شده است؛ این مقوق توسط هیچ پادشاه یا هیئت قانون گذاری به انسان داده نشده است. قوانینی که توسط پادشاهان یا هیئت های قانون گذاری وضع می شوند، می توانند به همان طریقی که وضع شده اند، برداشته شوند. مانند قوانینی که توسط دیکتاتورها قبول و تأیید شده اند. آنها می توانند هر زمان که بخواهند قوانین را وضع کنند و هر وقت که اراده کنند آنها را بردارند و می توانند هر زمان که دوست داشته باشند آشکارا آنها را نقض نمایند. اما از آنجا که مقوق بشر در اسلام توسط پروردگار به انسان داده شده است هیچ هیئت قانون گذاری در دنیا یا هیچ دولتی بر روی زمین این قدرت یا مق را ندارد که در آن تغییر و تبدیل ایجاد کند.

هیچ کس مق لغو کردن این قوانین یا برداشتن آنها را ندارد و اینها محقق بشری نیستند که روی کاغذ برای نمایش نوشته شوند و در زندگی واقعی زمانیکه نمایش پایان یافت انکار شوند و نه مثل مفاهیم فلسفی هستند که هیچ ضمانت اجرایی ندارند.

منشور و بیانیه و قطعنامه سازمان ملل نمی تواند با محققی که پروردگار تأیید کرده است مقایسه شود، به خاطر اینکه اولی برای هر شخصی قابل اجرا نیست ولی دومی برای هر مسلمانی لازم الاجرا است. آنها جزء لاینفک اعتقاد اسلامی هستند. هر مسلمان یا ماکمی که ادعای مسلمانی کند باید این محق را بپذیرد و به کاربرد. اگر در جهت اجرای آنها کوتاهی کند و شروع به انکار محققی که توسط خدا تضمین شده اند نماید یا در آنها تعریف و تخریبی ایجاد کند و آنها را عملاً زیر پا بگذارد در مالیکه ظاهراً آنها را اجرا می کند، مکم قرآن برای چنین دولتی کاملاً واضح و صریح است:

.....وَمَنْ لَّمْ يَمُكِّمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ (مانده ۴۴)

(..... که هر کس بر خلاف آنچه خدا فرستاده است مکم کند چنین کس از کافران خواهد بود.)

مقوق بشر در دولت اسلامی:

۱- امنیت مالی و جانی: در سفرانی که پیامبر در مکه الوداع نمود ایراد کردند، فرمودند: "زندگی و دارایی شما برای دیگران مرام شده است تا وقتی که پروردگارتان را در روز قیامت ملاقات کنید." پیامبر همچنین درباره افراد غیر مسلمان (افراد غیرمسلمان تمت حکومت اسلامی) فرمودند: "اگر کسی فردی که مقیم دولت اسلامی است را بکشد(برای مثال افراد غیر مسلمان)متی ذره ای از عطر بهشت را استشمام نخواهد کرد."

۲- حفظ میثیت: قرآن مجید با قاطعیت بیان می کند:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْفِرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا فِرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ فِرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (مجمرات ۱۱)

(ای اهل ایمان مومنان هرگز نباید قومی قوم دیگر را مسخره و استهزاء کنند (شما چه می دانید ؟) شاید آن قوم که مسخره می کنید بهترین مومنین باشند و نیز بین زنان با ایمان قوم دیگری را مسخره کنند که بسا آن قوم بهترین آن زنانند و هرگز عیب جوئی (از همدیگان) نمود نکنید و به نام و لقبهای زشت یکدیگر را مفاوانید که پس از ایمان به خدا نام فسق (بر مومن نهد) بسیار زشت است و هر که از فسق و گناه به درگاه خدا توبه نکند بسیار ظالم و ستمکار است.)

۳- مرمیت و امنیت زندگی مخصوصی: قرآن مجید دستور داده است:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِمْتَنُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا سَلْمًا وَلَا حَرْبًا وَلَا يَمُوتُوا وَلَا يَكُونُوا فِرًا مِّنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (مجمرات ۱۲)

(.... هرگز نسبت به دیگران ماسوسی نکنید.)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ مَّتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَلِكَ فَيُرِيكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (نور ۲۷)

(ای اهل ایمان هرگز به هیچ خانه ای مگر خانه های خودتان تا با صاحبش انس (و اجازه) ندرید وارد نشوید و چون فرصت یافته و داخل شوید به اهل آن خانه نفست سلام کنید (و آداب و تمیت بجای آرید) که این (ورود با اجازه و تمیت برای مسن معاشرت و ادب انسانیت) شما را بسی بهتر است تا باشد که متذکر شوید.)

۴- مصونیت آزادی شفمنی: اسلام این اصل را وضع کرده است که، هیچ شفمنی نباید زندانی شود مگر اینکه گناهش در یک دادگاه علنی به اثبات برسد. اسلام اجازه نمی دهد که فردی را فقط برپایه سوء ظن دستگیر کرده و بدون برگزاری یک دادگاه عادلانه یا بدون ایجاد یک فرصت محقول برای دفاع از خودش، به زندان انداخت.

۵- **مق اعتراض در برابر ظلم و ستم:** در میان مقوقی که اسلام برای بشر وضع کرده است، مق اعتراض در برابر ظلم و ستم دولت نیز وجود دارد. قرآن می گوید:

لَا يُجِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلِمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا (نساء، ۱۴۸)

(خدا دوست نمی دارد که کسی به گفتار زشت به عیب فلق صدا بلند کند مگر آنکه ظلمی بدو رسیده باشد) که هر گاه از دست ظالم فریاد و دادخواهی کند و زشتی عمل او را بازگوید در این صورت (رواست) که خدا شنوا (به اقوال) و دانا (به اموال) بندگان است.

در اسلام، همان طور که قبلاً هم بحث شده است، همه نیروها و قدرتها متعلق به خداوند است، و بشر تنها مجری قوانین الهی است و هر کسی که به حکومت برسد می بایست در برابر مردم به چنین قوانین الهی احترام بگذارد و قدرتش را تنها برای اجرای این قوانین الهی به کار گیرد. این مطلب در یکی از فطبه های مضرت علی(ع) تصدیق شده است: **"... پس، از گفتن مق، یا مشورت در عدالت خودداری نکنید، زیرا خود را برتر از آنکه اشتباه کنم و از آن ایمن باشم نمی دانم، مگر آنکه خداوند مرا مفظ فرماید."** (فطبه ۲۱۶ نهج البلاغه)

۶- **آزادی بیان:** اسلام مق آزادی تفکر و بیان را به همه شهروندان دولت اسلامی به منظور ترویج تقوا و راستی و نه برای گسترش بدی و شرارت اعطا کرده است. عقیده اسلامی آزادی بیان بسیار برتر از عقیده رایج در غرب است. اسلام تمت هیچ شرایطی اجازه نمی دهد بدی و شرارت رواج یابد. اسلام همچنین این مق را به کسی نمی دهد که از دشنام و کلمات تهاجمی تمت عنوان انتقاد استفاده کند. مسلمانان در مورد مسائل از پیامبر اکرم می پرسیدند که آیا و میی در آن مورد به ایشان شده بود، در غیر این صورت اگر ایشان می فرمودند که و میی دریافت نکرده اند مسلمانان به صورت آزادانه عقاید خود را در مورد آن مسئله بیان می کردند.

۷- **آزادی امزاب:** اسلام مق آزادی امزاب و تشکیل گروهها و سازمانها را به مردم داده است. این مق همچنین منوط بر قوانین خاص دیگری می باشد.

۸- **آزادی آگاهی و ایمان:** اسلام این قانون را وضع کرده است:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرِّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنِ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (بقره ۲۵۶)
(کار دین به اجبار نیست)

برعکس، جوامع استبدادی به کلی افراد را از آزادی هایشان محروم می کنند. در حقیقت این تمجید مفرط از قدرت دولت، نوعی بردگی و بندگی را نشان می دهد: بردگی انسان، زمانی، بردگی به معنای کنترل یا تسلط کامل انسان بر انسان بود. اکنون آن نوع بردگی قانوناً برپیده شده است اما در عوض جوامع استبدادی نوع مشابهی از تسلط بر انسان را تممیل می کنند.

۹- **مصونیت عقاید مذهبی:** علاوه بر آزادی آگاهی و ایمان، اسلام این مق را به افرادی که دارای اعتقادات مذهبی هستند داده است که کاملاً مورد احترام قرار گیرند و هرچیز که ممکن است به مق آنها تجاوز کند، نباید گفته شود و نباید انجام گیرد.

۱۰- **مصونیت از هیس بی دلیل:** اسلام همچنین بر مق هر شفصی تأکید می کند که نباید به خاطر گناه دیگری دستگیر و زندانی شود. قرآن مجید به وضوح این اصل را وضع کرده است:

وَمَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ مِثْلِهَا لَا يُمْكِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَا كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَفْشُونَ رِجْلَهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الْمَلْئُوتَ وَمَنْ تَرَكَ فَإِنَّمَا يَتَرَكَ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ (فاطر ۱۸)

(و هیچکس بار گناه دیگری را به دوش نگیرد و آنکه بارش سنگین است اگر دیگری را هر چند فویش (و پدر و فرزند هم) باشد کمک بر سبکباری خود طلبد ابدأ باری از دوشش برنخارد. ...)

۱۱- مق برموداری از امتیاجات ضروری زندگی؛ اسلام به مق کمک و یاری افراد فقیر جهت فراهم کردن نیازهای آنها تأکید کرده است:

وَ فِي أَمْوَالِهِمْ مَقُ لِّلسَّائِلِ وَ الْمَمْرُومِ (ذاریات ۱۹)
(و در اموالشان بر فقیر سائل و ممروم مقی منظور دارند.)

۱۲- تساوی در برابر قانون؛ اسلام به شهروندان خود این مق مطلق و کامل را می دهد که در برابر قانون مساوی باشند.

۱۳- ماکمان برتر از قانون نیستند؛ زنی که به یکی از خانواده های اصیل و سطح بالای جامعه تعلق داشت به فاطر سرقت دستگیر شده بود. این موضوع را نزد پیامبر بردند و پیشنهاد شده بود که مجازات دزدی او بخشیده شود. پیامبر پاسخ دادند: "ملتهایی که قبل از شما زندگی می کردند توسط خداوند نابود شدند چون آنها افراد عادی را به فاطر گناهانشان مجازات می کردند، ولی به بزرگانشان اجازه می دادند که به فاطر گناهانشان مجازات نشوند؛ به فدایی که جانم در دستان اوست سوگند می فورم که متی اگر فاطمه (دختر حضرت ممد(ص)) هم مرتکب این گناه شده بود، دستش را قطع می کردم."

۱۴- مق سهیم بودن در امور دولت:

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (شورا ۳۸)
(و آنانکه امر خدا را اطاعت کردند و نماز به پا داشتند و (در مفاظ دین و دنیای خود از شر فتنه كفار) کارشان را به مشورت یکدیگر انجام می دهند و از آنچه روزی آنها کردیم به فقیران انفاق می کنند.)
شورا یا هیئت قانون گذاری معنایی جز این ندارد که، رهبر اجرایی جامعه و اعضاء هیئت قانون گذاری باید با انتخاب آزاد و مستقل مردم انتخاب شوند.

نهایتاً این نکته باید روشن شود که اسلام سعی به دسترسی به حقوق فوق و مقوق دیگر را دارد و در این راستا نه تنها به ارائه تضمینهای قانونی می پردازد بلکه اساساً بشریت را دعوت به ارتقا از زندگی میوانی می کند تا بتواند جدا از روابط خانوادگی، قومی، تفاوت نژادی و زبانی و اقتصادی به زندگی والاتری دست یابد. اسلام بشریت را به حرکت به سوی مرحله ای از وجود دعوت می کند، جایی که به دلیل فطرت عالی انسانی می تواند به آرمان برادری انسان دست یابد.

اقتباسی از متن انگلیسی تمت عنوان:

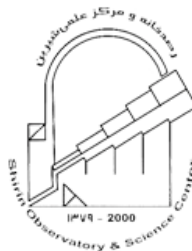
Human Rights In Islam

منتشر شده توسط:

جامعه جهانی مسلمانان جوان (WAMY)

P.O. Box 10845, Riyadh 11443, Saudi Arabia

www.Shirin-Center.Org
info@Shirin-Center.Org

ترجمه و تنظیم از موسسه علمی شیرین
Shirin Science Center